

בתורה

אור הנבירה
הפיסית בדרך
הנפשית הק

גליון קלד
פר' בשלח
תשפ"ג לפ"ק
שנה ג'

י"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית - בית היוצר להפצת אור החסידות

הוקם לעיני הגה"צ רבי משה ב"ר יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

"ליל שישי"

טועמיה: נקודות אור על מעלת "ליל שישי" כהנהגה לשבת קודש

ישועות מעל הטבע

היכל המגיד ממעזריטש: השירה - חיות היצאת מתוך עומק המחשבה

עבודת האכילה

אש העבודה: כל פרי מכוון כנגד ספירה מסוימת | מאמר מיוחד לט"ו בשבט

ויאמרו ה' מלך

תנו רבנן מעשה: איך הפכה עיר של מתנגדים למעוז של חסידים?

דבר המערכת

שבתות השוכבי"ם

אה!! שבתות השוכבי"ם - לשמם ולזכרם תאווה נפש!! והם הם עיקר התקון בימים אלו, כלשון ה"דברי שמואל" להרה"ק רבי שמואל מסלאנים זי"ע (פר' שמות): "בימי השוכבי"ם יש הרבה תקונים. התקון הגדול ביותר הוא ענין שבת קודש".

שבת קודש הוא יום מיוחד שהוקדש למטרה אחת: להתענג על ה'. להתענג על עצם הקשר שלנו עם אבינו שבשמים, וככל שמתענגים על עצם הקשר ומעריכים את האות והברית אשר כרת וחקק עמנו הקב"ה להיות לאחדים באהבה שאינה תלויה בדבר, אנו מתקנים מה שהתקשרנו לדברים אחרים שאינם לרצון ה'.

'מידת היסוד' הוא מידת ההתקשרות והתענוג. ואם נכשלנו והתקשרנו אל התענוג של הכלי העושה, אזי מלבד עבודת 'סור מע' אפשר לתקן את מידת התענוג גם ע"י 'עשה טוב', כגון שמענו גופו לצורך אלוקי לכבוד שב"ק, ובכך מתדבק בתענוג האלוקי על ידי שמכין שהשי"ת הוא תענוג כל התענוגים, ונפעל תיקון מוחלט לכל מה שהתענוג שלא לשם שמים.

כי תיקון מידת ההתקשרות והתענוג אינו בא לבטל את האדם מן התענוג הנשמי, אלא להיפך, התיקון הוא על ידי שנהגה בתענוגים גשמיים לצורך העבודה האלוקית ומרגיל את גופו הנשמי להתענוג מדבר מצוה ומעסק התורה או מאכילת דבר תענוג לצורך גבוה.

הדבר מבואר בספרי החסידות, כי בשעה שפורש מן הגשמיות ומתדבק רק ברוחניות, נמצא שהוא מקושר אל השי"ת ע"י מידת היסוד וההתקשרות רק בחלק הרוחני ולא בחלק הגשמי. וכיון שפגם בהנאות ותאוות גשמיות, נמצא שאין לו תיקון, כי התיקון הוא במקום הפגם דווקא (יומא פא).

ועל כן כאשר מקדש את הגשמיות ומכוין לצורך גבוה, הרי זה עיקר גדול בתיקון הפגם, כי מרוב דביקותו והתקשרותו בהשי"ת מכיון ככל מעשיו לצורך גבוה, ולכן כאשר אוכל לכבוד שבת קודש ומקיים מצוות 'וקראת לשבת עונג' ומקדש שאר הצטרפות גופו לשם שמים - זוכה לתיקון השלם.

וכתב בספרי"ק ק"ק זוהר חי (ח"ד קסט): "בשבת קודש בכחו וקדושתו שמענוגין השבת לשם שמים מכבין בכל השבוע אש יצה"ר, ונמתק להיות אש קדוש בשמחת מצוה ותורה לשמה בחדוותא רשמעתתא".

מתחדשים עם האילנות

גם לאחר משבר אימון ניתן להמשיך את החיים, כי האדם דומה לעץ שגם לאחר שריפה ושבירה, מתחדש וממשיך כאילו לא אירע דבר

נהורא מעליא

נפשו יבשה אין כל, כמו עשב שדוף וכחציר גנות, אין בו מתום, לא תורה ולא עבודה, לא מידות ולא מעשים טובים.

אך גם השדה היבשה, לאחר שיורדים עליה גשמי ברכה, תתחדש כנשר נעוריה, ונתון תיתן פריה, והיא כפורחת עלתה ניצה. וכך האדם, גם אם מרגיש עכשיו כמוץ יבש אשר תדפנו רוח, ימתין איפוא למטר השמים, או אז יחדש ימיו כקדם והיה כגן הירק מלא ברכת ה'.

התחדשות זו מתחזקת בפרט ביום 'חמשה עשר בשבט' שבו באי רוח של התחדשות, כאשר השרף עולה באילן. אלא שהתחדשות זו עדיין אינה ניכרת בחוץ, הכל נעשה במעמקי האדמה ובפנימיות האילן.

על כן הוא זמן מסוגל מאוד להתחדשות, אע"פ שעדיין אינו מרגיש הארה בלב, וכמו שכתב בספרי"ק י"ט פנים (חמשה עשר בשבט אות טו): בזה היום עולה השרף באילנות והמירות חונטין, אף שלא נראה מבחוץ שהתחדשות מתמול שלשום, עם כל זה נכנס בפנימיותו בתוכו ושרשו לחלוטית ושרף. וממנו נקח, כי האדם עץ השדה, אם כי אין שינוי מעשה בפועל, עם כל זה, בזה היום יכניס לחלוטית טוב במחשבה שבמוחו ובלבו לעשות רצון אבינו שבשמים, ומאז יתחיל לחנוט עד אשר יבוא לעשות פרי במעשה כאשר יבוא לידו ואקיימנה. עכ"ל.

ומכך יתחדש ויתחזק כל אחד בקרב לבבו לאמר: האף אומנם עץ יבש אנכי, איככה עברו עלי פרשיות השוכבי"ם וחודשי החורף, בכל זאת הנה השרף עולה באילן, ולחלוטית של התחדשות מתחיל לעלות בי, כי האדם עץ השדה, ומכאן ואילך יתנוסס להפריח פרי, כמו העץ היבש אשר כמעט כבר אבדה תקוה מומנו, פירותיו נשרו ועליו נבלו, לא נשאר ממנו כמעט מאומה מלבד 'פירות יבשים' הנאכלים ביום זה. והנה ביום זה נפתח בו עדנה חדשה, ומכה בו השרף בעומק שרשיו, ועוד מעט יתכסה שוב עלים ופירות.

בחמשה עשר בשבט מתחיל השורש והכתר והראשית של צמיחת הפירות שבחודשי הקיץ, והוא 'ראש השנה' לאילן. ואכן מרבים לאכול בו פירות, כי שורש כל הפירות העתידיים לגדול בחודשי הקיץ, מתעוררים ונולדים ביום זה בהעלם, ובכח זה שאוכלים הפירות בקדושה ונותנים שבח והודיה להשי"ת על ידי ברכה ראויה בכוונה, ואומרים דברי תורה על השולחן, נותנים כח דקדושה לכל הפירות העתידיים לצמוח אחר כך, כי הכל תלוי בשורש.

להרחבה ומראי מקומות "אש המועדים" שובבי"ם

"מאז והלאה נשבר האדם ואומר לעצמו: אין לי אימון בשום אדם, אני כבר לא יצליח כאן בעולם. הוא מרגיש כמו שדה מפוארת שנאחזה בה אש ונשרפה כליל. כולו מיואש, אין לו תקוה, ואין לו כח לפתוח בתקוה מחדשת"

בכל בוקר אנו משכימים ומודים לה' על הנשמה החדשה שנתן בנו. לא זו בלבד, כל רגע יש חיות חדשה לעולם, בכל רגע מחליט הקב"ה להחיות את עולמו לרגע נוסף - 'לרגעים תבחננו'. הבורא ית' לא מחליט 'להאריך' את חיות העולם ברגע נוסף, אלא מוליד חיות מחדשת לבריאה כולה. הווי אומר: בכל רגע יש נשמה חדשה, גוף חדש, ובריאה מחדשת לגמרי.

ככל שהאדם מחובר יותר לאור הנשמה שבקרב, כך יוכל להתחדש יותר. וגם אם מחצית היום ואפילו רובו עבר ללא הצלחה, אל יאמר לנפשו: הנה היום הזה נאבד ממני, אתחיל מחר בהתחדשות, אלא בכל רגע יש בריאה חדשה, בכל רגע יש כאן אדם חדש לגמרי.

התחדשות זו ניכרת דווקא אצל מין הצומח. כי לגבי ה'דומם' אם נשבר אין לו תקנה עולמית, ואף באם נחבר אותו שוב, יהא ניכר מקום החתך. וכגון כלי חדש שהשתמשו בו הרבה ונשרט, הרי הוא כלי ישן ואי אפשר לחדשו אלא באם מצרפים אותו מחדש ממש. אבל מין הצומח, אפילו נשרפה שדה שלימה עם כל תבואתה עד היסוד, הנה כעבור שנה יפרח שוב תבואה חדשה, ירוקה וטריה, דשנה ורעננה, כאילו לא אירע דבר.

לפעמים עובר האדם מאורע קשה החוקק בו רושם עמוק, כגון פיטורין ממקום עבודתו או מאורעות אחרות, ומאז והלאה נשבר האדם ואומר לעצמו: אין לי אימון בשום אדם, אני כבר לא יצליח כאן בעולם. הוא מרגיש כמו שדה מפוארת שנאחזה בה אש ונשרפה כליל. כולו מיואש, אין לו תקוה,

כל מה שבנה וטיפח במו ידיו נמצא כעת בידים אחרות, אוהבו בגדו בו, ואין לו כח לפתוח בתקוה מחדשת, אין בו שום חשק להכנס למוסד אחר ולהשקיע את נשמתו, כי ירא פן יקראהו כבראשונה.

אלא שהאדם אינו 'דומם', האדם עץ השדה, נפש האדם דומה לאילן. אין מושג של אדם שבור או שרוט, וגם לאחר שעברו עליו כמה וכמה הרפתקאי, בגשמיות וברוחניות, יכול תמיד לתקן כל עוד נשמתו בו, ולחדש נעוריו כימי קדם בהתחדשות ממש, עוד ינבון בשיבה - דשנים ורעננים יהיו, וכמו שפירש האבן עזרא (תהלים צב, טו): הזקנים מהם שגבר עליהם היבשות, עבודת השם תדשנם, כדרך 'ולא נס לחה'.

ועל דרך זה גם ברוחניות, לאחר שמתייגע ועמל לקנות קנין בתורה ומידות טובות, ולפעמים מרגיש עצמו שרוף לגמרי,

ויאמרו בסמארגאן ה' מלך

שורה של קטטות ומריבות, ויכוחים וסכסוכים, ואף התערבויות של 'שוויגערס', הביאו את ראשי הקהל לידי ההלטה קשה: לגרש את החסידים מן העיר!

קשה ומייסרת הייתה גזירת הגלות שנחתה על האברכים, מהם שנאלצו להיפרד מבני ביתם, מבניהם ומבנותיהם, אך הם קיבלו את הדין באהבה, ועזבו את העיר, כשליבותיהם מלאות תקווה, כי אף אם ניטשו מעל אדמתם על ידי ראשי הקהל, הרי שלא יטוש ה' עמו, ובקרוב ישובו לבתיהם בשלום. במעבה יער העבות אשר בפרברי סמארגאן, מצאו להם בקתה עזובה וחרבה, בתוכה קבעו את משכנם. תנאי החיים ביער היה קשים משנאו, אך הם חיזקו איש את רעהו, ויחדיו התעלו מעל החומר ועבדו את ה', בתורה ובתפילה, ביראה ובאהבה, בדביקות ובשמחה. מפעם לפעם יצאו שליחים מהבקתה בדרכם ללעכאוויטש, אל הרבי, אל ה'קומפניא', שם היו נספגים בלוגין של אמונה, ושיבים ליער מחזוקים ומלאי כח.

ואולם, ברבות הימים הודגשה סאת הייסורים. אחד מן התבורה לא יכול היה לעמוד מחמת הצינה, והוא חלה אנושות, רחמנא לישובן. באותו יום בו נפל למשכב, יצאו כמה מיושבי הבקתה מבוהלים ודחופים, ללעכאוויטשה, אל הרבי.

"רבינו!" מיררו בבכי בקודש פנימה, "עד מתי?!"
הביט עליהם רבי מרדכי ולבו התמלא חמלה.

"שובו לכם לאוהליכם", אמר להם בקול מבטיח, "ותמסרו בשמי לכל בני החבורה: ויאמרו בגוים ה' מלך!"
לא הבינו האברכים מה רמז להם הצדיק באותו פסוק, עד לאותו מקרה שאירע זמן קצר לאחר מכן.

היה זה הפריץ של סמארגאן, שחגג את יום הולדתו, והזמין למסיבתו שרי מדינות ואצילי אחוזות. ביקש הפריץ להתהלל בעושרו, ויצא עם אורחיו לסירור ברחבי סמארגאן וחוצותיה, הוא הראה להם את השדות את הכרמים, את הגינות ואת הארמונות. בדרכם עברו בתוך היער, וחלפו סמוך לבקתת החסידים.

באותה שעה עמדו החסידים בתפילה, מתוך התפשוטות הגשמיות ודביקות בקל חי, עד שלא הבחינו כלל בחבורת הפריצים שעמדו והביטו בהם מן החלונות, נדהמים ופעורי פה.

"שדות וכרמים?! גינות וארמונות?! זה מה שאתה מראה לנו?!", קצפו הפריצים האורחים על מארחם, פריץ המחוז, "והלא כאן יש לך קבוצת אנשי מעלה! מלאכים בדמות בני-אדם! ולא סיפרת לנו עליהם מאומה..."

"מובן מאד", טען אחד האורחים, "מארחנו הפריץ מזניח את נסיכי האדם הללו, ומשליכם כחיות ביער, אל צרף נטוש ועזוב. בעוד הוא עצמו חי לו באחוזות פאר והדר. מובן מאד מדוע לא רצה להראות לנו פשע שכזה..."

הפריץ, שלא ידע כלל במה דברים אמורים, בוש ונכלם. הוא שלח מיד את משרתיו, לברר בקרב יהודי עירו אודות תורה קדושה זו, היושבת כתפוח בעצי היער. ומשנודע לו כל המעשה, ציווה מיד להחזיר את כל התבורה העירה. והוציא צו איסור גורף, שלא לשלוח יד בחסידים אלו ולא לעשות להם מאומה, ומי שיפר את הצו יושלך הבורה.

שבה קבוצת החסידים אל מושבותיהם, והמשיכו בעבודתם הקדושה והנלהבת, ביתר שאת וביתר עוז, עד שהושפעו מהם המוני יהודי העיר, וסמארגאן הפכה לעיר מלאה חסידים, ההושבת בתורת רבנו הבעש"ט הקדוש, על-פי דרכה המיוחדת של ללעכאוויטש.

ואז הבינו החסידים את הפסוק ששלח להם הרבי למחיה 'ויאמרו בגוים ה' מלך'. אכן רצה הקב"ה לגלות את עוזו ונפלאותיו על ידי הגוים דווקא, ועל ידם יתגלה אור החסידות בסמארגאן. וכימי צאתנו מארץ מצרים, שגם אז הראה את נפלאותיו דרך המצרים דווקא, כדי שתתגלה מלכותו יתברך כיתרון האור מן החושך, ואף בגוים - יאמרו ה' מלך!

לרגל הילולת הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש - י"ג שבט
עפ"י: אוצר ישראל, מאמר מרדכי

"ליל שישי" (א)

כבר הובא בשבועות הקודמים כי ההכנה לשבת קודש נחלקת לשלושה חלקים 'מחשבה דיבור מעשה'.

וכן איתא בשער הכוונות (סדר שבת דרוש א) וז"ל: כבר ביארנו ענין מ"ש הכתוב 'ויהי ביום השישי והכינו את אשר יביאוי כי יום השישי הוא מכין ליום השבת כנ"ל, והנה כמה מיני הכנות יש בערב שבת לצורך השבת, אם במחשבה ואם בדיבור ואם במעשה. עכ"ד.

ביליל שישי עדיין לא נוקטים שום פעולה, לא מתעסקים עם חלק הדיבור או חלק המעשה, אלא מפעילים את חלק המחשבה בלבד, מתעוררים בתשוקה לקראת שבת, ומנסים לעורר נשמתנו אל הגשמה הפנימית שבבריאה.

מה טיבה של תשוקה זו המתעוררת ביליל שישי?

הנה בשבת קודש מורגש כיצד הבריאה כולה משתוקקת אל השי"ת, ויחד עמה מצטרף גם האדם להודות ולהלל בכיסופין ותענוג.

הסיבה לכך היא, כי בתוך הבריאה יש 'נשמה' שעל ידה פועלת הבריאה וכל אשר עליה. אלא שנשמה זו מוסתרת בפנימיות העולמות ואינה ניכרת בחוץ.

אבל בשבת יש 'נשמה יתירה' בתוך הבריאה, ומחמת תגבורת הארת נשמת הבריאה ניכרת הנשמה גם בקרב הנבראים, וכולם מרגישים את תשוקת הבריאה המשתוקקת להתכלל לגמרי בשורשה האלוקי, ועל כן נקראת הבריאה 'כלה' - משום שרוצה להתכלל ולהתאחד בשורשה העליון.

'עליית העולמות' והשתוקקות הבריאה להתכלל בשורשה האלוקי, מתחלת ביליל שישי שאז מתעורר רגש מסוים - להשתוקק להתחבר לאלוקות שבבריאה.

ליל שישי הוא 'ליל החופה'. הכלה מתעוררת בכיסופין אל שמחת הגישואין שתערך למחרת. כנסת ישראל כלה קרואה בנעימה, הומה לקראת עת דודים, ומתחילים כבר לערוך את השולחן ב'בית המשטה' לרגל סעודתא דמלכא קדישא.

כן ידוע על הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ז"ע שהכין גרות ליל שישי.

וכתב בקו' אור קדוש (מנהגי קודש, שבת) וז"ל: נהג [הרה"ק רבי אורי מסאמבור ז"ע] לעשות הפתילות לארבעה קנים של מנורת השמן לשבת ליל שישי אחר חצות, ובהכנה דרבה ובכוונה עמוקה תיקן הנרות.

מסופר על הרה"ק רבי ירחמיאל מקאזניץ ז"ע שביליל שישי היו נכנסים אליו והיה מחלק יין שרף ומעט עוגה לכל אחד ואחד, ואז היה מדבר מצדיקים. כן היה קורא ליל שישי 'חופה וויטש' - [סעודת הערב של ליל החופה] (ספרן של צדיקים).

ולכן נהגו חסידים ואנשי מעשה להתאסף יחדיו ביליל שישי ולהכין את חדרי הלב והמחשבה לקראת שבת מלכתא, ובזה מקיימים ענין 'הכנסת תוספות שבת בליל שישי', וכמו שכתב ב'פרי עץ חיים' (שער השבת פ"ב) בענין ליל שישי, וז"ל: והנה טעם הכוונה הוא, בסוד 'הכינו את אשר יביאוי', כי יום ו' מכין לשבת, כי הוא בחינת יסוד המכין למלכות, לכן תכנין תמיד להכין מעתה הכנה זו, כדי שכשיבא שבת וימצא זה מוכן, ותהיה אותו קבלת שבת כתיקונה. עכ"ד.

עולים מעל הזמן ושם נפעלת הישועה

לפעמים מגיעים למצב שאין ישועה על פי הטבע, ויש לבקוע ולעלות מעל הטבע ומעל הזמן, ושם אין שום הגבלה

כאשר נעמיק בענין 'קריעת ים סוף', יתגלה לנו דבר מיוחד, שלא נקרע כל הים בבת אחת, אלא כשהלכו בני ישראל בתוך הים, נפתח להם הים בדרך הילוכם יותר ויותר, כדכתיב 'לגזור ים לגזרים', שהים לא נגזר ונקרע בבת אחת, אלא להרבה גזרים.

בקריעת ים סוף היו ישראל תלויים כל רגע בהנהגת הבורא, מאחר ולא ראו בבירור את הדרך סלולה בפניהם, אלא התקדמו עוד ועוד, וכל רגע נבקע הים קמעא קמעא לפניהם, וזכו לראות את ישועת ה' על כל צעד ושעל (רבינו בחיי, שמות יג, יז).

והטעם שלא קרע להם הקב"ה את כל הים, משום שהיה חפץ שיהיו נשענים עליו ומצפים לישועתו (שמו"ר כא, ה), וכמאמר הוזה"ק (בשלה נב): על הפסוק 'מה תצעק אלי', וקשה, למה לא יצעק בשעת צרה, וכלשון האור החיים הק' (שמות יד, טו): קשה, ולמול מי יצעק אם לא לה' אלהיו ובפרט בעת צרה.

ומתוך הוזה"ק: 'תאנא בספרא דצניעותא 'אלי' דייקא, בעתיקא תליא כולא'. וכה אמר הקב"ה: 'מה תצעק', למה אתה צועק, 'אלי' - אני רוצה שתסתכלו אלי ותבטחו בי.

דרגה זו היא הגדולה והעליונה מכולם, בחינת 'עתיקא' שהיא הדרגה הקדומה ביותר של העולמות, כשהם כמוסים עדיין במחשבת המאציל העליון ב"ה, ודרגה זו נתגלתה לישראל באותה שעה של בקיעת הים, שאין רגע העבר ולא רגע העתיד, יש רק רגע ההווה, אין תכניות לעתיד, אין חששות מפני העתיד, כי כל רגע מתחדש עולם מחודש ממש, והקב"ה מחדש אותנו ואת כל הצרות ואת כל הבעיות שלנו בכל רגע מחדש ממש, אך ורק למטרה אחת - להטיב לבריותיו, ואם כן אנו תלויים בידיו ממש, הוא נושא אותנו כביכול בידיו, ואנו שמורים ומוגנים מכל פגע, סומכים ובטוחים בו ובישועתו, כגמול עלי אמו וכעולל על כפי אביו, וכמאמר הכתוב (הושע יא, ג) "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועתי", וכן הכתוב אומר "על כפיים ישאונו".

ובדבר זה יש ענין נפלא. כי כאשר האדם נופל תחת שלטון הזמן, הוא נתון תחת שליטת המולות שעל ידם מתנהג הטבע. ואם על פי הטבע אין לו ישועה - קשה להמשיך ולעורר עברו ישועה.

אבל כאשר מתפלל מתוך אמונה שהקב"ה אינו כפוף להגבלת הטבע והוא לבדו מנהיג עולמו בכל פרט ופרט, הרי הוא עולה ומתעלה לדרגת 'עתיקא' שמעל התחלקות הזמנים ויוצא מכל האצטגנינות ומכל המזלות, ומסור אך ורק בידו של הקב"ה, ושם משנה הקב"ה ברגע אחד את הטבע בעבורו (עיי' שפ"א ח"י שרה תרמ"ט, שופטים תרל"ה).

וחידוש גדול יותר מצינו כאן, שהקב"ה אינו משנה עכשיו את הטבע עבור האדם המתפלל, אלא כבר לפני אלפי שנים קדמוניות בששת ימי בראשית כבר שינה הקב"ה את הטבע עצמו מחמת שבאותה שעה עלתה לפניו התפילה שיהודי עתיד להעתיק אליו לאחר אלפי שנים, שהרי אצלו ית' 'היה הוה ויהיה' שוים.

ואם כן אנו זוכים לעלות על ידי התפילה למקום נעלה, למעלה מהתחלקות הזמנים, אל אותו רגע נשגב שבו עלה במחשבה עליונה לברוא את העולם.

מצד שני יש תפילה דבר נוסף, גם הוא נפלא מאוד.

דהנה הרצון העליון הוא למעלה מהתחלקות הזמנים, ולכן שייך שהקב"ה כבר עלה ברצונו להמשיך ישועה עבור פלוני בן פלוני, אלא שהשפע נמצא עדיין במקום עליון שלמעלה מהתחלקות הזמן, ועל ידי תפילתו אינו ממשכיכם ומורידים את הישועה לתוך העולם שלנו ולתוך מסגרת הזמן ובכך מחישים את הישועה ע"י התפילה.

וזהו שאנו מעתיקים ומבקשים 'בקרום בימינו', כי 'בקרום' אצל הבורא ית' יכול להיות גם בעוד כמה מאות שנה (גיטין פה), ובמיוחד כאשר יזמו של הקב"ה אלף שנה. ולכן מבקשים להמשיך את הישועה 'בימינו' - תחת התחלקות הזמן שלנו, בעגלת דידן.

עבודת האכילה

על פי משנת החסידות
פרק בו
העלאת הניצוצות (ח)

אש העבודה

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

מאוצרות מוה"ר יחיאל יהושע שינפלד שליט"א
ממשיפי "אש החסידות"

מאמר מיוחד לרגל ראש השנה לאילן

כל פרי מכוון כנגד ספירה מסויימת

העולם לא נברא לפתע, אלא על ידי סדר השתלשלות, וכל דרגה בסדר ההשתלשלות יש למטה פרי המכוון נגדה, ועל ידי אכילת הפרי אפשר להתדבק באותה דרגה עליונה

למעלה, והגשמי הם כמו צל מהרוחניים באופן שכל הל' מיני פירות הנזכרים כולם נמצאים למעלה בגוונם וצורתם, אלא שהעליונים הם רוחניים והתחתונים גשמיים, והם צל רוחניים, ואם לא היה מצל לא היה צל.

ומבואר בספרי הפנימיות (עיי' בספר התיא קונטרס אחרון על כמה פרקים) כי שורש כל הפירות הם ב'עולם האצילות', וירדו שלושים פירות לשלושה עולמות 'בריאה יצירה עשיה', כאשר בכל עולם יש כנגדו עשרה פירות כנגד עשר ספירות, וזה סדרם:

עשרה פירות שאפשר לאכול תוכם וקליפתם, ואין בהם קליפה שאינה ראויה לאכול, לא מבפנים ולא מבחוץ, הם נגד עולם הבריאה ששם אין כ"כ הסתר וקליפה [כגון: ענבים, תאנים, פתוחים, אתרוגים, לימונים, אגסים, חבושים, תותים, סברים, חרובין].

עוד יש עשרה פירות שאוכלים את החלק החצוני ויש להם קליפה מבפנים [היינו הגרעין], והם נגד עולם היצירה, ששם יש כבר התעבות והתגשמות [כגון: זיתים, תמרים, דוגניות-דובדבן, אפרסק, משמש, שזיף, חסק].

כמו כן יש עשרה פירות שיש להם קליפה מבחוץ ולא מבפנים, ואוכלים רק את הגרעין וזורקים את הקליפה [כגון: רימונים, אגוזים, שקדים, ערמונים, לוזים, פרישין], והם נגד עולם העשיה, שהקליפה וההסתר גוברים בו ויש בו העלם גדול, אך בכל זאת ניתן להתדבק ולהשיג שיש כאן בתוך הבריאה 'גרעין' פנימי שהוא הנשמה הרוחנית המחיה ומקיים את העולם.

אף ששבעת המינים נחלקים בפרטות, חלקם בבריאה, חלקם ביצירה וחלקם בעשיה, אבל בכללותם הם שייכים לעולם היצירה שהוא עולם המידות [נפירות האדמה כנגד עולם העשיה], ולכן שייכים לארץ ישראל שכנגד שבעה מידות 'וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מידות' (במדבר יג, לב), ולעתיד יושלם גם הקיני הקניזי והקדמוני שכנגד המוחין חב"ד, הרי עשרה, ועוד יש שלוש נעלמים בסוד תלת רישין שבכתר עליון, ומצינו שפירט יעקב אבינו עוד ששה מינים של 'זמרת הארץ' 'צרי דבש [היינו דבש דבורים (ראה ש"ך עה"ת)] נכאת לוט [ערמונים] בטנים ושקדים' (בראשית מג, יא) ואימת בכתבי האר"י'ל (שער הכוונות, תפלת השחר דרוש ג) סודות עצומים על מינים אלו, ונמצא סך כולם י"ג מינים כנגד י"ג מידות של רחמים.

העולם לא נתהווה בבת אחת בפתע פתאום אלא נעשה ע"י סדר השתלשלות, כאשר בתחילה היה רעיון הבריאה כמוס כביכול במחשבת הבורא, ואחר כך התרחב הרעיון האלוקי והתפשט, וככל שיווד למטה, כך מתעבה ומתגשם, ומתגבר בו הצמצום יותר ויותר, עד שבעולם העשיה - נעשה הרעיון האלוקי לעולם הגשמי שלנו.

והנה כשרעיון הבריאה נמצא ב'עולם האצילות' הוא 'כולו טוב', היינו אלוקות ממש, ללא 'רע' וללא שום הסתר וצמצום.

אחר כך יורד האור ל'עולם הבריאה' ששם 'רובו טוב ומיעוטו רע' היינו שהאור האלוקי שולט שם בגלוי, ואילו ההסתר אינו אלא מיעוט.

אחר כך יורד האור ל'עולם היצירה' ששם 'חציו טוב וחציו רע', והיינו שהגילוי וההסתר נחלקים שווה בשווה.

והדרגה התחתונה של השתלשלות האור האלוקי היא ב'עולם העשיה' ששם 'רובו רע ומיעוטו טוב' והיינו שההסתר שולט ומושל בכל, וכאשר מביטים על הבריאה לא רואים אלוקות אלא רואים בריאה גשמית הנדמית כמצאיות בפני עצמה וכאילו נפרדת משורשה, ואילו ה'טוב' שהוא נשמת הבריאה, גנוז וטמיר בפנימיות הבריאה.

ראה לקוטי תורה להמגיד מוטשערנאביל (שבת טובה) זול"ק: בעולם העשיה רובו ככולו רע ומיעוטו טוב כמאמר הכתוב (תהלים יב ט) 'סביב רשעים יתהלכון' וקשה מאוד לשבר הרע כי הקליפה קדמה לפרי (זוה"ק משפטים קה:). ובעולם היצירה הטוב והרע הם מחצה למחצה. ובעולם הבריאה רובו ככולו טוב (עיי' שער מג הקדמה). ובעולם האצילות כולו טוב כמאמר הכתוב (תהלים ה, ה) 'לא יגורך רע' (ארבע מאות שקל כסף ט:).

'סדר ההשתלשלות' נקרא 'אילנא דחיי', והפרטים הרבים שבסדר ההשתלשלות נקראים 'פירות האילן'. וכנגד כל שלב בסדר ההשתלשלות - יש פרי למטה בעולם העשיה המכוון נגדו, והאדם יכול להתדבק באמצעות הפרי אל אותו שלב מסויים שבסדר ההשתלשלות כדאימת בהרחבה בזה"ק (שמות טו:). וכמו שכתב בהגהות מהר"ח (זוהר שם): כל זה סוד ועומק למי שירצה להתבודד בפירות וללמוד מהם חכמה ולקשור הכל בסודות התורה.

וכן כתב בחסד לאברהם (מעין ז נהר ז): דע, כי אין דבר גשמי למטה שלא יהיה תחילה רוחני דוגמתו

שבחי הספר הקדוש
"תולדות יצחק" (א)

הסה"ק **תולדות יצחק** הוא ספרו של הרה"ק **רבי יצחק מנעשכיז** (יומא דהילולא כ"א בשבט), תלמידם של **החזנה מלובלין** ושל הרה"ק **רבי לוי יצחק מברדיטשוב** זי"ע, הם התורות שאמר בשנתו האחרונה, על ידי אחד מאנשי שלומו, והוא עצמו היה עובר עליהם והגיה אותם מתחילתם לסופם.

הרה"ק רבי יצחק העיד על עצמו כי שורש נשמתו מה' ראשונה של שם הוי"ה שהיא הבינה ואמר "הצדיקים הם מרכבה ליו"ד, אין איך צי דער ה"א". בכל ימיו היה ממעט באמירת חידושי תורה מפני שסבר שהעיקר הוא הבינה הפנימית, וגם כשהיה מדבר היה מדבר בקיצור נמרץ. אבל הרה"ק **מהר"ש מבעלזא** זי"ע העיד עליו שמשמים מכריחים אותו לומר תורה כי עליונים משתוקקים לדברי תורתו. כאשר הפצירו בו לומר חידושי תורה היה אומר "וכי רבותא לומר תורה אבל האמת שצריך להתקשר בשר התורה באופן שישפיעו ממנו דברי תורה לפי המדבר תורה כזאת נכנסת בלב השומעים כל אחד ואחד לפי עניינו".

כך גם היה מספר על **הבעש"ט** הק', שלאחר פטירתו נתגלה לתלמידיו שהיו עוסקים בדברי תורתו, ואמר להם למה אתם נותנים לב רק לדברי תורתו, ולא להעיקר שהיא היראת שמים שלי.

למרות זאת היה אומר תורה כאמור לפני כמה ממקורביו, אבל לפעמים היה מפסיק לומר תורה לכמה תקופות והיה אומר "איני רוצה לומר עוד חידושי תורה, הלוואי ויעזור השם יתברך שנקיים כל מה שאמרנו עד עתה". מכל מקום היה אומר שכל דברי תורתו הם אמת כתורה מסיני, וכשהיו מקשים על דברי תורתו איך יתאימו לדברי הפסוק היה אומר "וכי מפסוק על פסוק אתה שואלני".

הספר כולו סובב והולך סביב עבודת הבינה, שאותה מפרש בריבוי אופנים. לשיטתו עיקר העבודה של האדם היא להעלות את החומר לצורה, כלומר להעלות את הגשמיות שבו לצורה הרוחנית של הנשמה שהיא החיות המתפשטת בכל האיברים, שהגוף ירגיש אלקותו יתברך, והיא עבודת הבינה שהיא הצורה והרוחניות של כל המידות. וכך גם מעורר רוח תשובה על כל סובביו, כיון שספירת התשובה נמשכת מבינה כידוע (חיי שרה ד"ה ואומר).

איך פועלים ישועות שלא בדרך הטבע?

לנצח את קמיו ולחרפם, והוא מתדבק בהשי"ת.

והשני, שהאדם מונע את עצמו מלדבר אפילו דיבורי תפילה, כיון באופן שלא יוכל לפעול את הנרצה לכבוד שמים על ידי דיבורי התפילה, כגון במקום שצריך לשנות את הטבע, וזה לא יתכן על ידי דיבורי תפילה. וכפי שמתבאר בדברי המגיד, ששינוי הטבע הוא דווקא על ידי שתיקה והתבוננות בדעת (אור תורה סימן שזג), ואז כששוקק ומתדבק את עצמו בעליונים, ומתגבר על כח השתיקה שמתעורר בו, אזי מחזיר את כח הדיבור ממקומו הרגיל שבו מתעורר בפועל, אל מקומו השרשי שמשם נצבץ כח הדיבור הכללי שהוא גם שורש הדיבורים האלו שרוצה לדבר כדי לפעול את צרכיו, והוא חוזר לשורש המחשבה להתדבק באלוקים חיים ושם יוכל לפעול הכל.

ובאופן זה יש לאדם כח עצום יותר, שיכול להמשיך חיות מעולם המחשבה, שאינו מוגבל כלל בגדרי הטבע, בעוד שהחיות הנמשך מעולם הדיבור הוא חיות הנמשך לתוך גדרי העולם, ומשכך מוכרח להיות מוגבל בגבולות העולם.

בזה יובן גם ההבדל בין התפילה להשירה. כי בעוד שבתפילה האדם מחבר את רצונותיו ומידותיו לחיות הנמשכת מרצונו יתברך, על ידי שמשפר לפניו יתברך שיחו וצעריו ואנקתו כאן בעולם הזה, נמצא שכל עיקרה היא כאן בעולם הזה עולם הדיבור, ועל ידה נמשכת חיות מאלקותו יתברך לעולם הזה, אמנם השירה היא התפרצות של חיות היוצא מעומק עולם המחשבה, שלא בהדרגה, אלא בגדר 'עלה בלבו שיאמר שירה' (לשון רש"י בפירושו על אזו שיר), שהיא יוצאת ונמשכת מאליה, מכיון שהשירה היא כח אלוהי, שהמלאכים שהם שכלים נבדלים וכן כל כוחות השמים משתמשים בו תמיד, לשיר ולומר לקונם, כי השירה היא נמשכת מעצם המחשבה, ולכן היא עבודתם של כל המלאכים והשכלים הנבדלים.

ולכן לאחר שבני ישראל מעלים את חיותם בעולם המחשבה, ומתדבקים בעבודת השתיקה שהיא התדבקות מעמיקה של העלאת כל כוחות הנפש לשרשם, הם ממתקים את כל הדינים שאחזו בעולם, ואז ממילא עולה בלבם לומר שירה, שאותם אותיות שכבר היו בלבם להתפלל עליו ונתעלו לשרשם, ולאחר שפעלו מה שצריכים לפעול על ידי עבודת השתיקה, אז אותם אותיות שבשכל חוזרים וממשיכים להם רצון לדבר לפניו יתברך, ועבודה זאת היא באופן של שירה שיוצאת מתוך עומק המחשבה' שהיא אותיות 'בשמחה' (אור תורה סימן סא), ולכן השירה יוצאת בשמחה ובטוב לבב.

אחת הסגולות היותר ידועות בדורינו, לפעול ישועות שלא בדרך הטבע, הוא כאשר מחרפים ומגדפים אדם, והוא רוצה מאוד להשיב לרעהו מנה אחת אפיים, אך הוא מתאפק ואינו עונה.

לסגולה זאת ישנם מקורות ברורים בתורת החסידות, ועל פי דברי הבעל שם טוב הקדוש עיקר הסגולה היא, כאשר באותו שעה הוא מעמיק דעתו כפי יכולתו במציאות השי"ת שהכל מאתו יתברך, ומכח הוא זה מתאפק בהתאפקות של קיימא, כיון שזמאמין שהכל מאתו יתברך, וימשיך להעמיק בדעת זאת על ידי תורה ותפילה באהבה ויראה ובהתבוננות, וכמבואר במאור עינים (ויצא ד"ה ויצא).

אף המגיד ממעזריטש מנבא בפרשתינו את עניינם של שני העבודות בעבודת ה', ששניהם על ידי הדיבור, והם תפילה ושירה, והעבודה הנעלית ביותר שהיא עבודת השתיקה, כל אחת והעת המיוחד לה.

המגיד (אור תורה סימן צ), מגיד דבריו ליעקב סי' קס (קסח)) מסביר על פי הידוע, שהשכינה היא מה שהקב"ה שוכן בגילוי בעולם הזה בתוך נפשות ישראל, על ידי דיבורי קדושה, שבהם אנו ממליכים אותו יתברך, ואז נקרא שמו מלך בגילוי. ולכן כל הנבראים בעולם הזה מקבלים חיות דווקא על ידי עבודת הדיבור שהיא התפילה וההודאה, כי עולם הזה הוא מכח השכינה המקבלת חיות מכל העולמות והמגלה אותם לפועל, ועל ידי דיבורי התפילה והתורה שלנו, נמשכת השכינה בפועל לעולם הזה.

אמנם ישנה דרגה גבוהה יותר משני דרגות אלו, והיא דרגת העלאת הדיבור לעולם המחשבה על ידי שתיקה. והכוונה היא לשתיקה שעל ידה האדם זוכה להתעלות מגדרי העולם הזה לעולם המחשבה הנקרא 'חכמה', שהוא המחשבה באלקים חיים - במציאותו ודבקותו (וכמבואר באור תורה סימן ט'). ושבת מרובה על העיקר הוא כאשר השתיקה הזאת באה בשעה של התגברות כח הדיבור, וכששוקק האדם זוכה ומעלה בפועל את הכוח הזה שמתעורר בו אל עולם החכמה על ידי שתיקה ואז נמתקים הדינים.

ויש בזה עצמו שני אופנים, האחד כאשר אדם בוטח בה' במקום שמתעוררים בו הרצון לפעול את צרכיו על ידי הדיבור שידבר כנגד צרו למסורם באופן המותר על פי התורה, או שישב להם מנה אחת אפיים, וכשהוא מתגבר ושוקק, אז מעלה את כח הדיבורים אל עולם המחשבה, אל אלקות, כיון שבשתיקה זאת הוא מיישב את דעתו, מעלה אותה מהמידות שמוניעות אותו

א דיבור מאת צדיקי דורינו שליט"א
אודות לימוד ספרי חסידות

כ"ק אדמו"ר מבהוש שליט"א

"הבעש"ט דק' ומגיד הגדול ממעזריטש זי"ע חדרשו בעולם את דרך החסידות, העבודה הגדולה של 'איהו חסיד המתחסד עם קונו', ולקרב ישראל לאביהם שבשמים לעבדו יתברך עבדה תמה ונקיה, וללמדם שתהא עבודת ה' בלתי לה' לבור".

"דרך החסידות היא 'בלל דרכך דעהו, לעבדו ית' דרך צרכיו הגשמיים של האדם, וכמו שפרש מן המגיד הגדול זי"ע הפסוק מלאה הארץ קניני, דהארץ מלאה קנינים בהם ניתן לקנות אלקות, הבעש"ט דק' אמר, שכמו בעת שלומד האדם סוגיית המחליף פרה בחומר לומר אז תורה, כמו כן בעת שמקיים דברים בפועל ומחליף פרה בחומר מתוך כוונה שכך הוא רצון השי"ת, אזי גם הוא בחי' תורה. דבכל דבר בעולם ובכל מקום בעולם אפשר לעבדו ית, דמלאה הארץ קניני".

יו"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית